

Kruidenrijk grasland

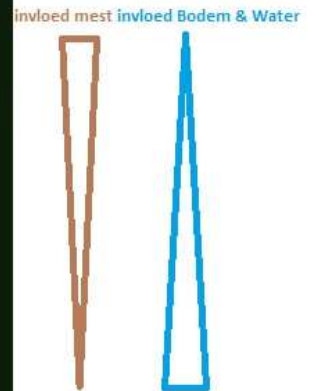
Kruidenrijk grasland

Ontwikkelen, beheren, gebruiken & behouden

Celine Roodhart in samenwerking met Wim Schippers

**Ontwikkelen van natuurlijk kruidenrijk
grasland: Waar te beginnen?**

	Graslandtype	ds/ha	N kg/ha	n/25m ²	Kwalificatie
00	Gras-akker	> 12	> 300	< 5	extreem soortenarm
0	Engels raaigrasland	> 10	> 200	5 – 10	zeer soortenarm
1	Grassenmix	8 – 10	100 – 200	10 – 12	soortenarm
2	Grassenmix-plus	7 – 9	75 – 100	12 – 17	vrij soortenarm
3	Gras-kruidenmix	5 – 7	50 – 75	15 – 25	vrij soortenrijk
4	Bloemrijk grasland	3 – 6	< 50	20 – 40	soortenrijk
5	Schraalland	< 5	incidenteel	> 25	soortenrijk

Graslandtypen in Nederland

Raaigrasakker Type 00 en raaigrasland Type 0

Uniforme begroeiing van voornamelijk sterk glanzend gras (>60-80% Engels raaigras).

Grassenmix Type 1

Lappendeken van grassen (Engels raaigras <50%). Enkele kruiden, in haarden.

Natte grassenmix Type 1

Natte variant met dichte matten van kruipende grassen
(Fioringras, geknikte vossenstaart).

Grassenmix plus, type 2

Als type 1, maar met meerdere, verspreide kruiden (voorjaar; roze, geel, roestbruin).

Gras- kruidenmix Type 3

Fijn mozaïek van kruiden en grassen (aantal kruiden > grassen).

Bloemrijk (schraal)grasland Type 4

Fijn mozaïek van grassen en talrijke kruiden (meer dan grassen).

Schraalland, type 5

Mozaik van vooral laagblijvende, geel-, grijs -en blauwgroene planten (zeggen en russen).

Wat is je doel? *Dekking en voedsel voor weidevogelkuikens? Nectaraanbod voor insecten? Mineralenbenutting voor veegezondheid?*

Vlinderbloemigen zorgen voor een groot nectaraanbod EN voor gewasopbrengst verhoging.

Kruiden-en faunrijk grasland (N12.02)	type 3	gras-kruidenmix
Vochtig hooiland (N10.02)	type 4	bloemrijk (schraal) grasland
Weidevogelgrasland (N13.01)	type 2,3 & 4	natte grassenmix-plus, gras-kruidenmix en bloemrijk (schraal) grasland

Vervlechting van SNL- typen graslanden met praktijktypen graslanden.

Is de vegetatie in de praktijk dichtbij of veraf van het gewenste doel?

Gestreepte witbol dominantie

Glanshaver haarden, deels platliggend.

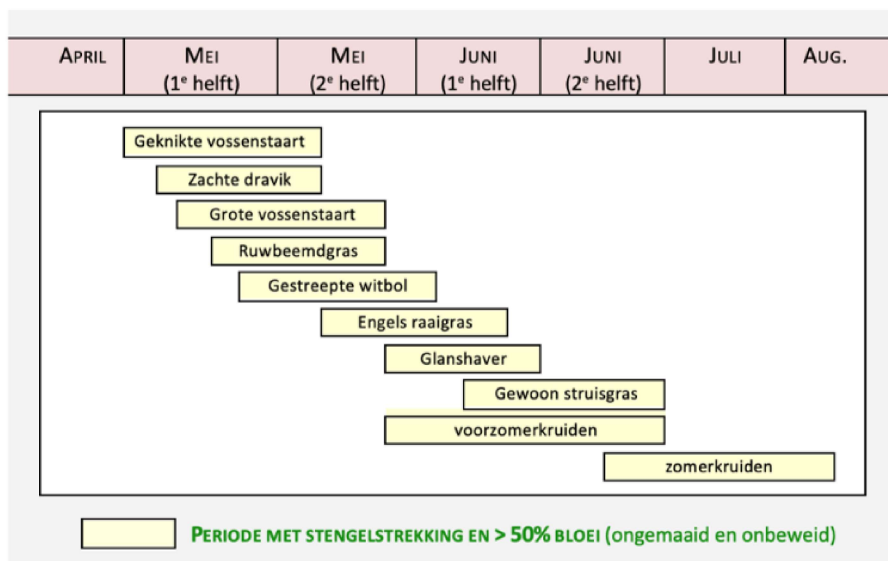
Legerende grasmatten van grote vossenstaart

Vergrassing met gewoon struisgras en rood zwenkgras

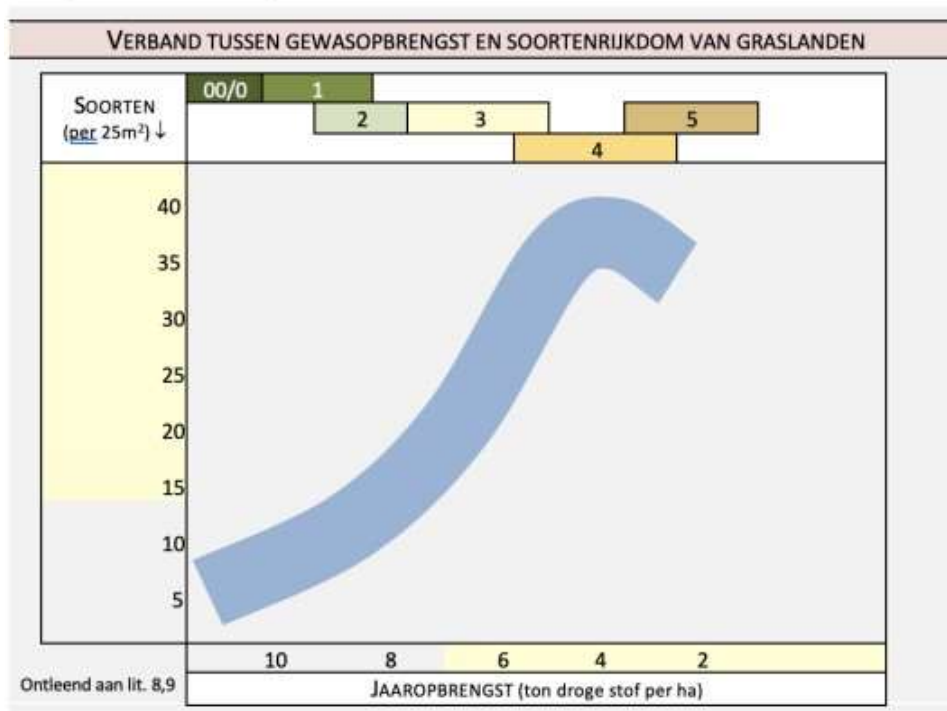

Alleen maaien en afvoeren en geen voeding voor bacteriën en schimmels terugbrengen kan de volgende resultaten geven;

Moment in het jaar op basis van stengelstrekking en bloei per dominante grassoort. waarop maaien het meest geschikt is om de vegetatie verder te ontwikkelen, bron: W.Schippers.

Maaimoment, samen met opbrengstverlaging en waterpeilbeheer is sturend voor de ontwikkeling van natuurlijk kruidenrijk grasland!

Tegelijkertijd met tijdig maaien zal de gewasopbrengst naar beneden gedraaid moeten worden, door te stoppen met bemesting en voor instandhoudingsbeheer alleen nog ruige mest te kiezen.

Even terug in de tijd; Hoe komen onze graslanden zo soortenrijk en gevarieerd?

Door gevarieerd en kleinschalig boerengebruik; weiden, bemesten en hooien, bij verschillende bodemcondities en waterpeilen.

Presentie van grassen en kruiden in 1400 graslanden in de jaren 50 van de vorige eeuw (vnl. Kamgrasweiden)

Kruiden en vlinderbloemigen	P%	grassen	P%
Witte klaver	97	Fioringras	99
Paardenbloem	97	Ruw beemdgras	99
Scherpe boterbloem	95	Veldbeemdgras	99
Kruipende boterbloem	92	Engels raaigras	97
Gewone hoornbloem	87	Rood zwenkgras	91
Veldzuring	81	Gestreepte witbol	88
Pinksterbloem	81	Reukgras	84
Vertakte leeuwentand	75	Beemdlangbloem	83
Madeliefje	68	Kweek	73
Gewoon duizendblad	51	Timotheegras	72
Smalle weegbree	50	Kamgras	71
Rode klaver	50	Gewoon struisgras	55

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Voorkomen van grassen en kruiden in 1950, geïnventariseerd door Prof. de Vries, Bron: R. Geerts, WUR.

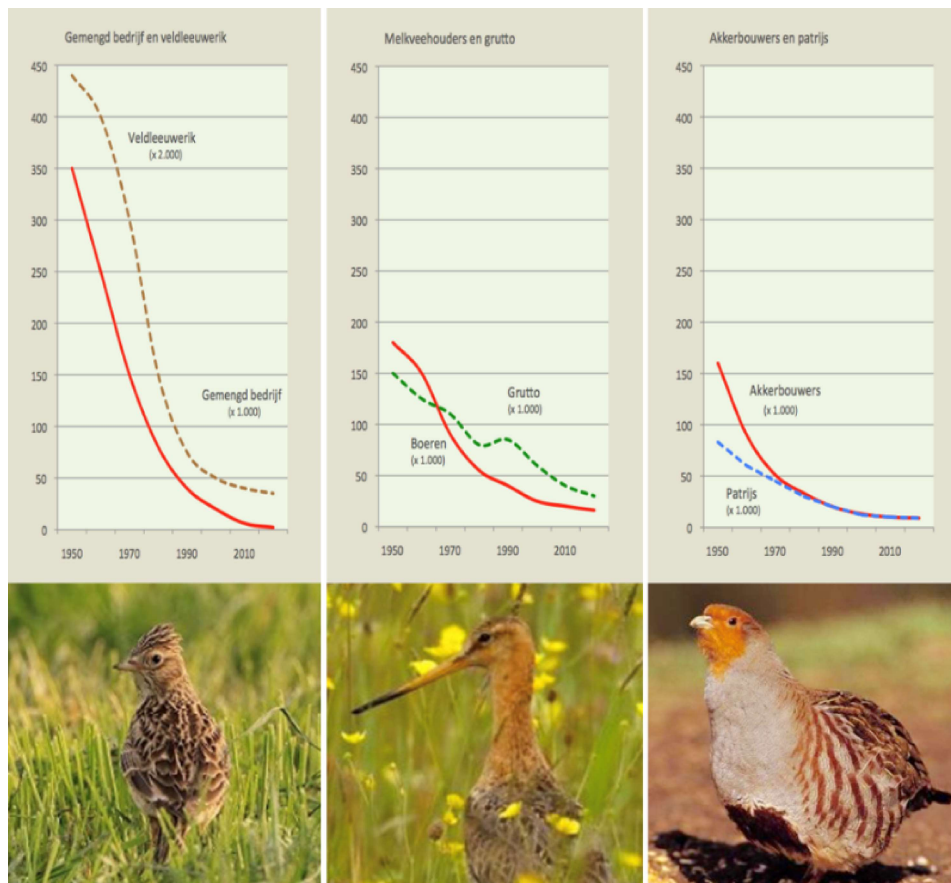
Vlinderbloemigen zijn indicatorsoorten voor de ontwikkelingsstadia en voor goed gebufferde bodems, bron: W.Schippers.

VASTE MEST bevordert interacties tussen plantenwortels, draadschimmels en gezonde bacteriën.

Van oudsher worden alle natuurgraslanden zoals we die nu kennen, bemest; ofwel met weidemest, of ruige mest, of rivier/ slootslib om ze zo gebufferd te houden tegen verzuring, bron: W.Schippers.

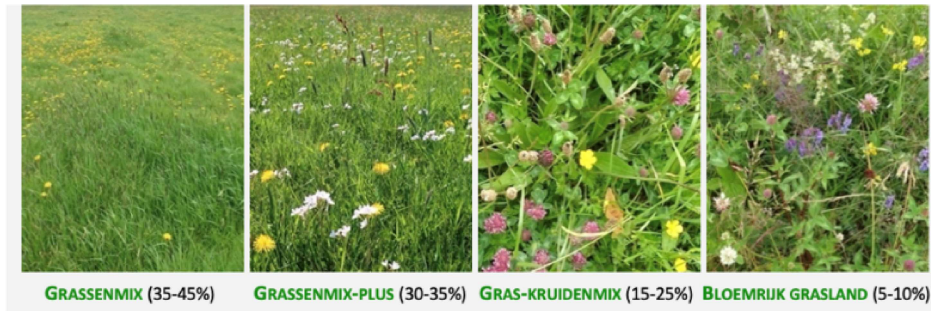
Kijkend naar de variatie van grasland en akkergebruik rond 1950...

Een correlatie tussen het aantal veldleeuweriken, grutto's en patrijzen (stippellijnen) en boerenbedrijven (rode lijnen), bron: W.Schippers.

Dus wat is er nodig?

Een goede verdeling tussen verschillende graslandtypen op bedrijfsniveau draagt bij aan focus, biodiversiteitswaarde en mineralenbenutting voor vee. Bron: W.Schippers.

De sleutel tot ontwikkeling en instandhouding van kruidenrijk grasland is een blik op het maaiveld (vee & beheer) en onder het maaiveld, om te zien hoe processen (bodem, water en vegetatie) met elkaar verbonden zijn en deze vervolgens gaande te houden met goed gebruik en beheer.

Voor meer informatie zie: Veldgids Ontwikkelen van kruidenrijk grasland, januari 2023

www.roodhartveldwerk.com

**Roodhart Veldwerk &
Aardewerk Advies**

Kruidenrijk grasland

Provincie Zuid-Holland,
Kennisdag
Boerenlandvogels 12
oktober 2023